

VÝCHOVNĚ TERAPEUTICKÝ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM

**Dětský domov se školou, středisko výchovné péče
a základní škola, Chrudim, Čáslavská 624**

Obsah

1	Identifikace zařízení	4
1.1	Kontakty na zařízení	4
1.1.1	Pracoviště DDŠ Chrudim:	4
1.1.2	Pracoviště VLO Přestavlky	5
1.2	Základní právní normy	5
2	Charakteristika zařízení	6
2.1	DDŠ Chrudim	6
2.2	VLO Přestavlky	6
2.3	Cílová skupina	7
2.3.1	DDŠ Chrudim:	7
2.3.2	VLO Přestavlky	7
2.4	Personální obsazení	8
2.4.1	Struktura personální obsazení DDŠ Chrudim	8
2.4.2	Struktura personální obsazení VLO Přestavlky	9
3	Východiska práce DDŠ :	10
3.1	Cíle výchovně vzdělávací činnosti	10
3.2	IPROD a výchovné strategie	11
3.3	Systém klíčových pracovníků	12
3.4	Komplexnost poskytované péče:	12
4	Kompetence a výchovné strategie	13
4.1	Charakteristika klíčových kompetencí a jejich východiska	13
4.1.1	Kompetence k učení	13
4.1.2	Kompetence k řešení problémů	13
4.1.3	Kompetence komunikativní	14
4.1.4	Kompetence sociální a personální	14
4.1.5	Kompetence občanské	15
4.1.6	Kompetence pracovní	16
5	Organizace výchovy a vzdělávání v mimoškolních činnostech	17
5.1	Formy výchovně vzdělávací práce v mimoškolní oblasti	17
5.1.1	Příprava na vyučování	17

5.1.2	Výchovně vzdělávací činnost.....	17
5.1.3	Zájmová činnost.....	17
5.1.4	Rekreační činnost.....	18
5.1.5	Reedukační činnost.....	18
5.1.6	Individuální práce.....	18
5.1.7	Nabídka volnočasových aktivit.....	18
5.2	Obsah výchovně vzdělávací činnosti – průřezová témata.....	18
5.2.1	Environmentální výchova.....	19
5.2.2	Multikulturní výchova.....	19
5.2.3	Mediální výchova.....	19
5.2.4	Výchova k myšlení v evropských souvislostech a výchova demokratického občana.....	19
5.2.5	Osobnostní a sociální výchova.....	19
6	Speciálně pedagogická a terapeutická péče.....	20
6.1	Individuální psychoterapie.....	20
6.2	Skupinové terapie.....	20
6.3	Skupiny osobnostního rozvoje.....	20
6.4	Muzikoterapie.....	20
6.5	Hiporehabilitace.....	20
6.6	Canisterapie.....	20
7	Platnost a schválení vzdělávacího programu.....	22
8	PŘÍLOHY.....	23
8.1	Týdenní výchovně vzdělávací plán – Konkrétní výchovné cíle k rozvíjení kompetencí u dětí.....	23
8.2	Formulář pro týdenní výchovně vzdělávací plán.....	24

1 Identifikace zařízení

Dětský domov se školou, středisko výchovné péče a základní škola Chrudim je právním subjektem zřízeným MŠMT zřizovací listinou č. j. 27 696/92-26 a změnou zřizovací listiny – dodatek č. 4 č. j. 12319/02-21 ze dne 7. 2. 2002 s platností od 1. 3. 2002 jako **Dětský výchovný ústav**.

Od 1. 1. 2004 se mění Dětský výchovný ústav podle zákona č. 109/2002Sb. změnou zřizovací listiny – dodatek č. 5 č. j. 28 990/03-25 ze dne 8. 12. 2003 na **Dětský domov se školou**. V síti škol je zařazen rozhodnutím č. j. 31 625/03-21 ze dne 17. 12. 2003 s účinností od 1. 1. 2004.

Od 1. 1. 2006 se mění název dodatkem č. j. 33 514/05-25 ze dne 1. 12. 2005 na **Dětský domov se školou, středisko výchovné péče, základní škola a školní jídelna, Hrochův Týnec, Riegrova 1**. Do rejstříku škol a školských zařízení byl DDŠ, SVP, ZŠ a ŠJ zařazen rozhodnutím č. j. 33 472/2005-21 ze dne 29. 12. 2005 také ke dni 1. 1. 2006, poté změněn rozhodnutím č. j. 2410/2007 – 21 ze dne 29. 6. 2007 ke dni 1. 9. 2007.

Od 1. 9. 2010 se sídlo organizace společně s pracovištěm DDŠ přestěhovalo z Hrochova Týnce do nově vybudovaného objektu v Chrudimi. Název se novým dodatkem ke zřizovací listině změnil na **Dětský domov se školou, středisko výchovné péče a základní škola, Chrudim, Čáslavská 624**.

1.1 Kontakty na zařízení

Poštovní adresa: DDŠ, SVP a ZŠ Chrudim
Čáslavská 624
537 01 Chrudim

www: www.dds-chrudim.cz

Ředitelka zařízení: PhDr. Lenka Kábelová
tel. 466 251 796, 602 122 801
lenka.kabelova@dds-chrudim.cz

1.1.1 Pracoviště DDŠ Chrudim:

zástupkyně ředitelky: Mgr. Dana Bačkovská
tel. 466 251 797, 733 121 962
dana.backovska@dds-chrudim.cz

Vedoucí vychovatel: Bc. Jaroslav Jedlička
tel. 466 251 798, 606 107 323
jaroslav.jedlicka@dds-chrudim.cz

Soc. pracovnice: Mgr. Markéta Brtnická
tel. 466 251 792, 731 163 272
marketa.brtnicka@dds-chrudim.cz

1.1.2 Pracoviště VLO Přestavlky

Vedoucí VLO:	Mgr. Iva Zikmundová tel. 469 692 232, 778 772 540 iva.zikmundova@dds-chrudim.cz
Vedoucí vychovatelka:	Bc. Ivana Dočkalová tel. 469 692 113, 607 561 010 ivana.dočkalova@dds-chrudim.cz
Soc. pracovnice:	Hedvika Bačínová, Dis. tel. 469 692 113, 721 021 202 hedvika.bacinova@dds-chrudim.cz

1.2 Základní právní normy

Zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních, o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a v násl. novelizacích;

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání;

Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnicích;

Vyhláška č. 438/2006 Sb., kterou se upravují podrobnosti výkonu ústavní výchovy a ochranné výchovy ve školských zařízeních;

Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí a v násl. novelizacích;

Zákon 108/2006 Sb., o sociálních službách;

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník;

Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád;

Výnos ministryně MŠMT č. 5 z 1. 2. 2016, kterým se stanoví standardy kvality péče o děti ve školských zařízeních pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy a ve školských zařízeních pro preventivně výchovnou péči.

2 Charakteristika zařízení

Dětský domov se školou je školské zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy. Je tedy zařízením určeným pro děti s nařízenou ústavní výchovou nebo uloženou ochrannou výchovou a pro děti umístěné na základě předběžného opatření s diagnostikovanými poruchami chování do doby ukončení povinné školní docházky nebo do doby ukončení přípravy na povolání.

Školské zařízení sdružuje základní školu s celkovou kapacitou 72 žáků, dětský domov s kapacitou 72 dětí, středisko výchovné péče s ambulantní péčí a školní jídelnu s kapacitou 160 jídel.

Odloučená pracoviště školského zařízení jsou Chrudim II, Školní náměstí, kde je umístěno pracoviště Střediska výchovné péče Archa a Přestavky 2, kde je výchovně léčebné oddělení, zřízené dle § 13b zákona č. 109/2002Sb. Kapacita výchovně léčebného oddělení je 25 dětí z celkové kapacity DDŠ.

Od 1. 1. 1995 je zařízení příspěvkovou organizací. Od 1. 1. 2001 je přímo řízenou organizací MŠMT.

2.1 DDŠ Chrudim

DDŠ Chrudim byl k 1. 9. 2010 přestěhován z Hrochova Týnce do Chrudimi, do nově postavené budovy. Činnost DDŠ je určena dle zákona č. 109/2002Sb a souvisejících předpisů.

DDŠ Chrudim má od 1. 1. 2013 pobytovou i školní kapacitu 47 dětí. Pobytová část je rozdělena celkem do 6 rodinných skupin obývajících samostatné byty.

Součástí zařízení je škola, kde jsou děti vyučovány v 5 až 6 třídách. Škola realizuje vzdělávání žáků dle vzdělávacího programu pro základní vzdělávání Cesta do života č. j. 231/09 a přílohy školního vzdělávacího programu pro základní vzdělávání – LMP (lehké mentální postižení), Cesta do života č. j. 232/09 ve znění pozdějších dodatků.

2.2 VLO Přestavky

Výchovně léčebné oddělení (VLO) Přestavky bylo zřízeno k 1. 1. 1998. Je odloučeným pracovištěm DDŠ Chrudim. Činnost VLO je určena dle zákona č. 109/2002Sb a souvisejících předpisů.

VLO Přestavky má od 1. 1. 2013 pobytovou i školní kapacitu 25 dětí. Pobytová část je rozdělena celkem do 5 rodinných skupin, obývajících samostatné byty v 2. a 3. patře budovy zámku v obci Přestavky. Objekt zámku je umístěn v rozsáhlém zámeckém parku, který je využíván k relaxaci i sportu a jsou v něm zřízeny stáje pro koně využívané pro terapeutickou práci s dětmi. Zámek i park jsou v majetku města Chrudim. Součástí zařízení je škola, kde jsou děti vyučovány ve 3 třídách dle vzdělávacího programu pro základní vzdělávání Cesta do života

č. j. 231/09 a přílohy školního vzdělávacího programu pro základní vzdělávání – LMP (lehké mentální postižení), Cesta do života č. j. 232/09 ve znění pozdějších dodatků.

Maximální počet dětí na jedné výchovné skupině je pět. Děti jsou v rámci rodinných skupin umístěné na ložnicích po 1–3 dětech.

2.3 Cílová skupina

2.3.1 DDŠ Chrudim:

Do DDŠ Chrudim mohou být na základě rozsudku soudu umísťovány ohrožené děti s rizikovým chováním a děti s poruchami chování, které představují zejména: záškoláctví, nerespektování autority, šikana, útky, krádeže, experimentace s drogou; děti s lehkým mentálním postižením, citovou deprivací, syndromem CAN (týrané a zneužívané dítě), se specifickými poruchami učení, děti s nevyhovujícím rodinným prostředím, z rodin velmi sociálně slabých, z dysfunkčních rodin.

Tyto obtíže jsou často doprovázeny dalšími komplikacemi: lehké mentální postižení, nízká frustrační tolerance, citová deprivace, specifické poruchy učení. Chování dětí je v běžných sociálních situacích často společensky nepřijatelné a obtížně zvladatelné. Pro část umístěných dětí je proto nemožné vzdělávat se ve školách hlavního vzdělávacího proudu.

Mimo běžnou lékařskou péči proto děti navštěvují ambulanci dětského psychiatra v Pardubicích. Úzce spolupracujeme také s ambulantními školními a klinickými psychology a Pedagogicko-psychologickou poradnou v Chrudimi.

Děti často dokončují v DDŠ povinnou školní docházku, případně přípravu na povolání. Pokud děti z DDŠ odcházejí, vrací se do původních rodin nebo jsou přemísťovány do sítě školských zařízení pro výkon ústavní výchovy.

2.3.2 VLO Přestavky

VLO Přestavky se specializuje na děti s nařízenou ústavní výchovou či předběžným opatřením, jejichž věk nástupu by neměl přesáhnout 12 let a jejich mentální postižení by nemělo klesnout pod hranici lehkého mentálního postižení.

Do VLO jsou rozhodnutím soudu umísťovány děti mladšího školního věku s následnými obtížemi: poruchy emocí a chování, ADD/ADHD syndrom, hraniční psychiatrická diagnóza, syndrom CAN (týrané a zneužívané děti), nerovnoměrný vývoj osobnosti. Tyto obtíže jsou často doprovázeny dalšími komplikacemi: lehké mentální postižení, nízká frustrační tolerance, citová deprivace, specifické poruchy učení. Chování dětí je v běžných sociálních situacích často společensky nepřijatelné a obtížně zvladatelné. Pro část umístěných dětí je proto nemožné vzdělávat se ve školách hlavního vzdělávacího proudu.

Děti obvykle pocházejí z velmi nevyhovujícího či neexistujícího rodinného zázemí (deprivace, strádání i týrání, v některých případech i zneužívání). Často vyrůstaly v zařízeních pro výkon ústavní výchovy, některé prošly neúspěšnou pěstounskou péčí či adoptí.

Tři čtvrtiny umístěných dětí jsou medikovány psychofarmaky. Mimo běžnou lékařskou péči proto děti navštěvují ambulanci dětského psychiatra v Pardubicích. Vzhledem k velké psychiatrické zátěži spolupracujeme také s dětskými psychiatrickými léčebnami (Havlíčkův Brod, Velká Bíteš, Opařany), u některých dětí bývá výjimečně také indikována lůžková léčba v dětských psychiatrických léčebnách. V některých případech je dětem indikována i sexuologická léčba. Úzce spolupracujeme také s ambulantními školními a klinickými psychology a Pedagogicko-psychologickou poradnou v Chrudimi.

Doba pobytu ve VLO často přesahuje délku dvou let. Někdy je nezbytné, aby dítě ve VLO dokončilo povinnou školní docházku, případně přípravu na povolání. Pokud děti z VLO odcházejí, jsou nejčastěji přemísťovány do sítě školských zařízení pro výkon ústavní výchovy (dětských domovů, dětských domovů se školou, výchovných ústavů, výjimečně se vrací zpět do svých původních rodin či odcházejí do náhradních rodin.

Ukončení pobytu dítěte posuzuje pedagogická rada VLO ve spolupráci s rodinou dítěte, sociální pracovníci OSPOD a dalšími odborníky na základě výsledků případových konferencí.

2.4 Personální obsazení

Dle platné legislativy (zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících ve znění pozdějších předpisů: speciální pedagog §18, vychovatel §16, asistent pedagoga § 20 odst. 2) je denní péče o děti zajištěna obdobným způsobem jako v rodině, zpravidla třemi pedagogickými pracovníky na jednu rodinnou či výchovnou skupinu (5 – 8 dětí).

Noční služba v zařízení je zajišťována pedagogickými pracovníky (asistenty pedagoga) a dbá o bezpečnost dětí v nočních hodinách zpravidla od 21 do 8 hodin. Noční služba může podle potřeby též zajišťovat pomoc dětem při hygienické obsluze a jejich sebeobsluze, při oblékání a přípravě na odchod z budovy, při péči o nemocné děti, při doprovodu dětí k lékařskému vyšetření apod.

2.4.1 Struktura personální obsazení DDŠ Chrudim

Výchovně vzdělávací úsek

- zástupce ředitelky – vedoucí pracoviště DDŠ Chrudim
- vedoucí vychovatel
- vychovatelé
- asistenti pedagoga
- asistenti pedagoga - noční vychovatelé
- učitelé
- speciální pedagogové - etopedi

- sociální pracovnice
- sociální pracovnice - zdravotní sestra

Provozní úsek

- vedoucí školní jídelny
- kuchařky
- pom. kuchařka – prادلena
- uklízečky
- údržbář

Ekonomický úsek

- zástupce ředitelky pro ekonomiku a provoz
- referentka správy majetku
- hospodář
- účetní

2.4.2 Struktura personální obsazení VLO Přestavlky

Výchovně vzdělávací úsek

- zástupkyně ředitelky DDS - vedoucí pracoviště VLO Přestavlky
- speciální pedagogové - etopedi
- sociální pracovnice
- zdravotní sestra
- vedoucí vychovatelka
- vychovatelé
- asistenti pedagoga
- noční vychovatelé
- učitelé

Provozní úsek

- vedoucí školní jídelny
- kuchařky
- pom. kuchařka
- uklízečky
- údržbář
- ošetřovatelka koní

3 Východiska práce DDŠ :

- zajištění bezpečného a podnětného prostředí pro ohrožené děti
- na základě vyhodnocení potřeb tvorba výchovně vzdělávacího individuálního plánu (individuální program rozvoje osobnosti - IPROD) a stanovení intervenčních opatření (cílů)
- naplňování, pravidelná revize stanovených cílů a jejich aktualizace
- předcházení traumatizace dětí plánováním budoucích kroků společně s dítětem, jeho rodinou a pracovníkem OSPOD (případové konference)
- multidisciplinární přístup odborníků k dítěti a jeho rodině
- umožňování pobytů dítěte v rodině (s ohledem na jeho bezpečný vývoj)
- plánování návratu dítěte do původní rodiny
- posilování vhodných projevů chování
- motivace dětí ke vzdělávání a k profesní orientaci
- vedení k zodpovědnosti a samostatnosti
- postupné začleňování dětí do života mimo zařízení
- předcházení rizikového chování
- otevřenost, důraz na spolupráci s místní komunitou
- podpora umístění dítěte do náhradní rodiny

3.1 Cíle výchovně vzdělávací činnosti

Cílem výchovné práce je podněcovat děti k tvořivému myšlení, logickému uvažování, rozvíjet u nich schopnost spolupracovat, respektovat práci a úspěchy vlastní i druhých. Snažíme se u dětí rozvíjet vnímavost a citlivé vztahy k lidem, prostředí i k přírodě, aby se projevovaly jako svěbytné a zodpovědné osobnosti, které jsou schopny uplatňovat svá práva i práva druhých. Pomáháme dětem poznávat a rozvíjet vlastní schopnosti v souladu s reálnými možnostmi a uplatňovat je spolu s osvojenými vědomostmi a dovednostmi při rozhodování o vlastním životě.

➤ **Vést děti k všestranné a účinné komunikaci**

Podporujeme u dětí společensky přijatelnou komunikaci, kultivaci stávajících verbálních projevů – odbourání vulgarismů, verbální agresivity, rozvíjíme schopnost navázat rozhovor vhodnou formou, respektovat názory druhých

➤ **Rozvíjet u dětí schopnost spolupracovat a respektovat práci a úspěchy vlastní i druhých**

Pomáháme dětem vytvářet základní pracovní návyky, ve smyslu zvládnutí sebeobsluhy, péče o své osobní věci i prostředí, ve kterém žijí. Vytváříme podmínky pro týmovou práci dětí, učíme je spolupracovat s vrstevníky i pedagogy. Pro děti je důležité zažít úspěch a uspokojení z vykonané práce.

➤ **Umožnit dětem osvojit si strategii učení a motivovat je pro celoživotní učení**

Vedeme děti k pravidelné domácí přípravě, k upevňování získaných vědomostí, k péči o školní pomůcky. Motivujeme je k samostatnému myšlení, rozvíjíme schopnost rozhodování a stanovování přiměřených cílů.

➤ **Pomáhat dětem poznávat a rozvíjet své schopnosti i reálné možnosti a uplatňovat je spolu s osvojenými vědomostmi a dovednostmi při rozhodování o vlastní životní a profesní orientaci**

Vytváříme podmínky pro rozvoj dovedností nutných pro samostatný a zodpovědný život. Poskytnutím reálného obrazu o společnosti, rozvíjíme objektivní sebehodnocení a zdravý kritický náhled.

➤ **Vytvářet u dětí potřebu projevovat pozitivní city v chování, jednání a v prožívání životních situací, rozvíjet vnímavost a citlivé vztahy k lidem, svému prostředí a k přírodě**

Učíme děti kultivovaným způsobem vyjadřovat své pozitivní a negativní emoce tréninkem zvládání emocionálně zátěžových situací. Vytváříme dostatek příležitostí k získávání příjemným prožitků. Vedeme děti k uvědomění si vlastní osobnosti, vlastních pozitivních vlastností.

➤ **Učit děti aktivně rozvíjet a chránit fyzické, duševní a sociální zdraví a být za ně odpovědný**

Zautomatizováním bezpečnostních opatření se snažíme předcházet úrazům ve volném čase. Upevňování znalostí o zdravém fyzickém i psychickém vývoji jedince, rozvoj dovedností péče o vlastní zdraví, psychohygieny, překonávání stresových situací. Upevňování znalostí z oblasti plánovaného rodičovství a prevence sexuálně přenosných chorob. Znalost následků zneužívání návykových látek, předcházení vědomému poškozování zdraví a vzniku závislostí.

3.2 IPROD a výchovné strategie

Základním dokumentem práce se svěřenými dětmi je Individuální plán rozvoje osobnosti (IPROD). Tento plán popisuje jednotlivé složky osobnosti, situaci dítěte a jeho interakce s okolím. Z plánu vyplývají jednotlivé potřeby konkrétního dítěte, které v terapeutickém a výchovně vzdělávacím procesu společně s dalšími články sítě okolo dítěte (rodina, OSPOD, škola, zájmového vzdělávání, sociální služby, lékaři apod.) naplňujeme. Realizaci plánu rozvíjíme kompetence dítěte potřebné pro adekvátní rozvoj jeho osobnosti.

Každé dítě je v rámci čtvrtletně aktualizovaného a vyhodnocovaného Individuálního plánu rozvoje osobnosti, ve spolupráci se zodpovědnou sociální pracovnící OSPOD, vedeno k všestrannému rozvoji a dosažení klíčových kompetencí. Tam, kde je to možné, podporujeme kontakt a pravidelné pobyty dítěte v rodině. Rodinám také poskytujeme konzultace,

poradenství a doprovázení. Pokud je to možné, podporujeme návrat dítěte do původní rodiny, případně podáváme podnět k nalezení vhodné pěstounské rodiny. Pomocí smysluplných činností, učíme děti zdravému přístupu k práci a pracovním návykům. V rámci přípravy na samostatný život si jednotlivé rodinné skupiny pečují o svůj byt, plánují společné aktivity a zajišťují si nákup a přípravu snídaní a večeří o víkendech.

3.3 Systém klíčových pracovníků

Každé u nás umístěné dítě má svého určeného pracovníka – klíčového pracovníka, který provází a podporuje dítě během pobytu v DDŠ, zodpovídá za vypracování IPROD, průběžně sleduje změny chování, sociální vztahy, kontakt s rodinou, plnění individuálního plánu, osobně se zúčastňuje jednání se sociální pracovnící OSPOD, případových konferencí a jednání s rodinou. Průběžně se informuje o vzdělávání a chování žáka ve škole, je v kontaktu s třídním učitelem. Čtvrtletně vypracovává vyhodnocení a aktualizaci individuálního plánu, zodpovídá za plnění plánu v rámci rodinné skupiny. Dodává podklady pro výstupní hodnocení při odchodu dítěte, zodpovídá za vypracování a dodržování plánu opouštění péče, zodpovídá za vypracování a dodržování plánu následné péče, poskytuje následnou péči.

3.4 Komplexnost poskytované péče:

DDŠ dětem poskytuje rodinný typ ubytování, individuální přístup k potřebám každého dítěte, speciální výukové a výchovné přístupy, komunitní typ zařízení se strukturovaným režimem. Na základě konkrétních potřeb klienta se v maximální míře využívá kombinace individuální a skupinové terapie (behaviorální, kognitivně - behaviorální, rogersovské, dynamické, ...), muzikoterapie, arteterapie, ergoterapie, canisterapie, dramaterapie, animoterapie (canisterapie a hiporehabilitace), popřípadě i videotréninku interakcí.

Režimová složka výchovného působení DDŠ, stanovení pravidel života komunity i skupiny, jejich vyžadování, dodržování, je další součástí komplexní péče. Poskytuje transparentnost, zřetelnost pravidel, bezpečnost v opakujících se činnostech a režimových prvcích.

4 Kompetence a výchovné strategie

Kompetencemi rozumíme systém vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnotových orientací, které vyjadřují úroveň znalostí daného dítěte.

V souladu s prioritami společnosti byly jako klíčové stanoveny:

- kompetence k učení
- kompetence k řešení problémů
- kompetence komunikativní
- kompetence sociální a personální
- kompetence občanské
- kompetence pracovní

4.1 Charakteristika klíčových kompetencí a jejich východiska

Rozvíjení klíčových kompetencí pomáhá dětem při základní orientaci v každodenním praktickém životě.

4.1.1 Kompetence k učení

Dítě poznává smysl a cíl učení, umí posoudit vlastní pokrok, podílí se na plánování, řízení a organizování vlastního učení, vyhledává a třídí informace a na základě jejich pochopení je využívá v praktickém životě, samostatně pozoruje a získané výsledky porovnává.

Stanovené cíle:

- dítě vyhledává a využívá informací v praktickém životě,
- dítě si uvědomuje význam vzdělání v kontextu s pracovním uplatněním,
- dítě používá základní pojmy z různých vzdělávacích oblastí,
- dítě má náhled na své jednání a chování, je schopno sebehodnocení,
- dítě si je vědomo sebe samo a umí prožívat své úspěchy

Formy a metody práce:

- motivujeme děti k získávání nových informací,
- vedeme děti k zodpovědné a pravidelné přípravě na vyučování,
- nabídkou zájmových činností vedeme děti k rozvoji dovedností,
- pomáháme dětem plánovat další vzdělávání

4.1.2 Kompetence k řešení problémů

Dítě využívá své individuální schopnosti a získané dovednosti při samostatném řešení problémů, orientuje se v nově vzniklých situacích a reaguje na ně.

Stanovené cíle:

- dítě překonává překážky, samostatně řeší běžné životní situace přiměřeně ke svým schopnostem,
- dítě vnímá problémové situace, umí rozpoznat problém a najít nejvhodnější způsob řešení,
- dítě přijímá důsledky svého chování, nenechá se odradit nezdarem,
- dítě důvěřuje pedagogickým a odborným pracovníkům, umí požádat o radu a pomoc při řešení složitějších problémů

Formy a metody práce:

- Učíme děti přiměřeně se vyjadřovat a prosazovat vlastní potřeby a postoje
- Učíme děti adekvátním reakcím na kritiku
- Vedeme děti ke schopnosti přiznat chybu a poučit se z ní
- Pomáháme dětem uvědomovat si jejich reálné schopnosti
- Učíme děti požádat o pomoc a podporu aktivně vyhledat
- Vedeme děti k řešení konfliktů společensky přijatelným způsobem

4.1.3 Kompetence komunikativní

Dítě dokáže vyjádřit vlastní pocity při jednotlivých prožitcích, umí komunikovat, naslouchat a porozumět ve vztahu k osvojovaným tématům, dokáže spolupracovat s ostatními a respektovat jejich prostor.

Stanovené cíle:

- dítě vyjadřuje vlastní názory a postoje, obhájí je vhodnou formou, využívá získaných komunikativních dovedností k vytváření vztahů potřebných k plnohodnotnému soužití a spolupráci s ostatními lidmi,
- dítě rozumí obsahu sdělení, přiměřeně na ně reaguje,
- dítě se vyjadřuje spisovně, bez vulgarit

Formy a metody práce:

- Vytváříme klidné a vstřícné prostředí pro vzájemnou komunikaci
- Vedeme děti k formálně a obsahově správné komunikaci
- Usměrnujeme tempo a hlasitost verbálního projevu
- Netolerujeme vulgární, agresivní, hrubé a nezdvořilé projevy
- Dětem s narušenou komunikační schopností zajišťujeme péči odborníků
- Učíme děti naslouchat druhým.

4.1.4 Kompetence sociální a personální

Dítě propojuje a využívá již dříve získané poznatky, účinně spolupracuje ve skupině, podílí se na vytváření příjemné atmosféry v kolektivu, přispívá k upevňování dobrých mezilidských vztahů, posuzuje své reálné fyzické a duševní možnosti.

Stanovené cíle:

- dítě má povědomí o základních mravních hodnotách v rodině i společnosti,
- dítě respektuje pravidla práce v týmu a přispívá svou činností ke kvalitě společné práce,
- dítě respektuje druhé lidi, je vnímavé k potřebám malých dětí, seniorů a osob s postižením,
- dítě je schopno vytvářet vztahy s vrstevníky, má úctu ke všem zaměstnancům domova.

Formy a metody práce:

- Učíme děti otevřenosti a citlivosti k lidem, toleranci, úctě a solidaritě k druhým.
- Vedeme děti ke schopnosti vcítit se do situace druhého, pochopení postojů, pocitů a chování druhých.
- Podporujeme kontakt s rodiči, sourozenci, širší rodinou a dalšími blízkými lidmi.
- Podporujeme děti v navazování sociálních kontaktů a kamarádství.
- Rozvíjíme schopnost dětí orientovat se ve svých pocitech a dávat je najevo přiměřeným způsobem.
- Upevňujeme hygienické návyky a sebeobslužné činnosti dětí.
- Učíme je sebeobslužným činnostem.
- Vedeme děti ke správnému hospodaření a zacházení s finančními prostředky.

4.1.5 Kompetence občanské

Dítě chápe svoje místo v komunitě a ve společnosti, je si vědomo principů základních zákonů a mravních hodnot společnosti, zná tradice a historii společnosti, umí se chovat ekologicky a šetří životní prostředí.

Stanovené cíle:

- dítě zaujímá zodpovědný postoj ke konkrétní situaci a dle svých možností poskytuje účinnou pomoc v situacích ohrožující život a zdraví,
- dítě respektuje přesvědčení druhých lidí, váží si jejich vnitřních hodnot, je schopen vcítit se do situací ostatních lidí, odmítá útlak a hrubé zacházení, uvědomuje si povinnost postavit se proti fyzickému i psychickému násilí,
- dítě chápe základní principy, na nichž spočívají zákony a společenské normy, je si vědom svých práv a povinností,
- dítě zná naše tradice a kulturní i historické dědictví, aktivně se zapojuje do kulturního dění a sportovních aktivit,
- chápe základní ekologické souvislosti a environmentální problémy, respektuje požadavky na kvalitní životní prostředí, rozhoduje se v zájmu podpory a ochrany zdraví

Formy a metody práce:

- Pomáháme orientovat se v základních mravních hodnotách.
- Seznamuje děti se základy občanského a trestního práva ČR.
- Vedeme děti k dodržování dohodnutých pravidel.
- Vedeme děti k respektování autorit.
- Podporujeme samostatnost v rozhodování a přijímání důsledků rozhodnutí.
- Seznamuje děti s historickým a kulturním dědictvím naší země.
- Vedeme děti k aktivním kulturním a sportovním činnostem.
- Učíme děti šetřit přírodní zdroje, životní prostředí.
- Seznamujeme děti se základy bezpečného chování při práci a dalších činnostech a se základy první pomoci.

4.1.6 Kompetence pracovní

Dítě chápe smysl a význam práce pro svůj život, zná své pracovní možnosti, rozvíjí je, rozumí nutnosti celoživotního vzdělávání, má pozitivní vztah k práci, využívá svých teoretických znalostí při praktických činnostech.

Stanovené cíle:

- dítě má pozitivní vztah k manuálním činnostem,
- dítě je trpělivé a pečlivé při pracovních činnostech,
- dítě si váží práce své i druhých lidí,
- dítě používá bezpečně a účinně materiály, nástroje a vybavení, dodržuje vymezená pravidla, plní povinnosti a závazky,
- dítě přistupuje k výsledkům pracovní činnosti z hlediska ochrany svého zdraví i zdraví druhých, ochrany životního prostředí,
- dítě využívá znalosti a zkušenosti získané v jednotlivých vzdělávacích oblastech v zájmu vlastního rozvoje i své přípravy na budoucnost, rozhoduje se o dalším vzdělávání a profesním zaměření,

Formy a metody práce:

- Rozvíjíme znalosti a dovednosti, které směřují k volbě budoucího povolání.
- Provázíme dítě jednáním s institucemi a úřady
- Podporujeme kladný a zodpovědný přístup k práci
- Učíme je upevňovat a dodržovat pracovní návyky a postupy
- Vedeme je k dodržování bezpečnostních pravidel
- Pomáháme dětem v rozhodování o budoucí profesní orientaci

5 Organizace výchovy a vzdělávání v mimoškolních činnostech

Osvojování klíčových kompetencí je proces dlouhodobý a složitý. Klíčové kompetence nestojí vedle sebe izolovaně, různými způsoby se prolínají, jsou multifunkční, mají mezipředmětovou podobu a lze je získat vždy jen jako výsledek celkového procesu vzdělávání. Proto k jejich utváření a rozvíjení musí směřovat a přispívat veškerý vzdělávací obsah i aktivity a činnosti, které v DDS probíhají. Jednotlivé činnosti, aktivity jsou uskutečňovány a chápány jako prostředek k osvojení činnostně zaměřených očekávaných výstupů, které se postupně propojují a vytvářejí předpoklady k účinnému a komplexnímu využívání získaných schopností a dovedností na úrovni klíčových kompetencí.

Výchovně vzdělávací proces v oblasti mimoškolní probíhá po celý rok, a to i ve dnech, kdy není školní vyučování. Jsou specifikovány v Ročním výchovně vzdělávacím plánu a rozpracovány do jednotlivých konkrétních cílů, úkolů a činností v týdenním výchovně vzdělávacím plánu jednotlivých rodinných skupin.

5.1 Formy výchovně vzdělávací práce v mimoškolní oblasti

- příprava na vyučování
- výchovně vzdělávací činnost – rozvoj dovedností, návyků a sebeobslužných činností
- zájmová činnost - výchovná, vzdělávací, zájmová a tematická rekreační činnost, skupinová i individuální
- rekreační činnost - činnost spojená s pobytem mimo zařízení
- reedukační činnost - osvětová, metodická a odborná činnost, vedení k prevenci sociálně patologických jevů
- individuální přístup - zejména vytvoření podmínek pro speciálně pedagogický a terapeutický přístup, rozvoj nadaných dětí
- nabídka volnočasových aktivit

5.1.1 Příprava na vyučování

Uskutečňuje se pravidelně denně od pondělí do čtvrtka v neděli a dále individuálně podle potřeb dětí. Navazuje na školní vzdělávání.

5.1.2 Výchovně vzdělávací činnost

Poskytuje především dětem nabídku účelného využití volného času, navazování kladného vztahu k přírodě a rozvíjení v oblasti kultury, zdraví, sportu apod. Přispívá k dalšímu rozvoji osobnosti dětí. Nedílnou součástí jsou také činnosti zaměřené na chod domácnosti, sebeobsluhu. Pravidelnou činnost organizují vychovatelé

5.1.3 Zájmová činnost

Zájmová činnost je realizována v průběhu výchovného procesu podle týdenních plánů. Další zájmová činnost je prováděna formou kroužků v DDS. Pravidelné zájmové kroužky mají

určenou tematiku, pravidelný čas, vedoucího kroužku, účastní se děti přihlášené po celý školní rok. Výběrové zájmové kroužky jsou organizovány 1x - 3x týdně. Dítě si může vybrat tematiku, vedoucího kroužku v závislosti na systému hodnocení.

Zájmová činnost je realizována i prostřednictvím docházky do zájmových kroužků při spolupracujících základních školách, sportovních oddílech v okolí, domu dětí a mládeže.

5.1.4 Rekreační činnost

Tato činnost se uskutečňuje formou pobytů a výcviků, jednorázových akcí. Dále pak formou krátkodobých akcí určených pro rodinné skupiny nebo děti dle zájmu. Základem tohoto druhu činnosti je organizování pobytů, které jsou považovány za smysluplné organizování volného času, relaxaci, a i prevenci sociálně patologických jevů.

5.1.5 Reedukační činnost

Je poskytována podle podmínek a potřeb jednotlivých dětí nebo skupin odbornou pomocí pracovníků DDS nebo spolupracujících organizací (Poradna pro rodinu a děti, Centrum Dona Bosca, Centrum J. J. Pestalozziho, terapeutická péče).

5.1.6 Individuální práce

Individuální práce je stěžejní formou práce v DDS. Zahrnuje speciálně pedagogickou práci klíčového pracovníka s dítětem na základě individuálního plánu rozvoje osobnosti, speciálně pedagogickou intervenci etopeda, terapeutickou práci spolupracujících subjektů. Je i jednou z forem zájmového vzdělávání, podpora zájmů a talentu.

5.1.7 Nabídka volnočasových aktivit

Jde o umožnění trávení volného času dle požadavků a potřeb jednotlivých dětí. Nabídka vychází vstříc dětem, které chtějí naplňovat svůj volný čas o samotě nebo v neorganizovaných skupinkách. (návštěvy dětí, využívání sportovního vybavení, hudebních nástrojů, počítačů, účast v zájmových kroužcích organizovaných zařízením nebo mimoústavními institucemi – DDM Chrudim, dobrovolní hasiči Hrochův Týnec, sportovní kluby apod.)

5.2 Obsah výchovně vzdělávací činnosti – průřezová témata

Veškerá výchovně speciálně pedagogická a terapeutická činnost směřuje ke zlepšení situace dítěte, lepšímu začlenění dětí do společnosti, navazování kladného vztahu k přírodě a rozvíjení v oblasti kultury, zdraví, sportu apod. Na základě průřezových témat se propojují obsahy vzdělávání různých oborů a vytváří cíle jednotlivých výchov. Výchovy se prolínají do všech každodenních činností dětí v DDS a přispívají ke vzdělávání dětí přirozenou cestou.

5.2.1 Environmentální výchova

Zabývá se ochranou životního prostředí, formováním ekologicky správného vztahu dětí k přírodě a vysvětlováním závažností ekologických problémů, které ovlivňují naši planetu. Cílem je budování zodpovědného vztahu k okolí, přírodě a planetě. Environmentální výchova je realizována především každodenní aktivitou a zažitím správných návyků (tzn. třídění odpadů, šetření energiemi a zdroji, aktivním způsobem života apod.), kontaktem se zvířaty (animoterapie, péče o domácí zvířata), pěstováním okrasných a užitkových rostlin, péčí o park, výlety do přírody, zoologických zahrad, ekologických farem do stanic pro ohrožená zvířata a besedami s lidmi, kteří se touto problematikou zabývají.

5.2.2 Multikulturní výchova

Je realizována již samotným soužitím různých etnik a náboženských vyznání v rodinných skupinách DDŠ. Výchova vede děti k toleranci a respektování jinakosti, k odmítání xenofobie a násilí. Zároveň podporuje znalost státních symbolů a vede děti k dodržování tradic a zvyků naší společnosti. Děti se v rámci zájmových aktivit setkávají s lidmi z jiných kultur i různých vyznání.

5.2.3 Mediální výchova

Zaměřuje se na dovednost rozpoznat co je a není objektivní informace, orientovat se v mediální komunikaci, zvládat základní práce na počítači, bezpečně používat prostředky elektronické komunikace, ovládat jednoduché elektronické přístroje apod. Pěstujeme zdravě kritický vztah k informacím ke zpravodajství a k reklamě.

5.2.4 Výchova k myšlení v evropských souvislostech a výchova demokratického občana

Zdůrazňuje osobní odpovědnost za dění ve společnosti, poznání života v jiných zemích. Ukazuje dětem problémy třetího světa. Vede děti k vzájemné solidaritě a seznamuje je se základními informacemi o právech dětí na základě Deklarace práv dítěte.

5.2.5 Osobnostní a sociální výchova

Splňuje veškeré cíle osobnostního rozvoje. Zabývá se sociálně právními otázkami rodiny, prevencí rizikového chování a sociálně patologických jevů. Rozvíjíme právní povědomí o důsledcích porušování společenských norem. Podporujeme přijatelné chování v rozličných společenských situacích a upevňujeme správné charakterové vlastnosti.

6 Speciálně pedagogická a terapeutická péče

6.1 Individuální psychoterapie

Děti jsou v pravidelné individuální i skupinové speciálně pedagogické péči etopeda DDŠ. Část dětí je v pravidelné péči externích psychoterapeutek. Terapeuti s klienty pracují na základě zakázek od pedagogických pracovníků a zakázek a aktuálních potřeb samotných dětí. V rámci tréninku osamostatňování některé děti dojíždějí za psychoterapeutkou samy, jiné terapeutky přijíždějí do DDŠ.

6.2 Skupinové terapie

V průběhu roku probíhají týdně pravidelné komunity, které přispívají k budování přátelské a tvořivé atmosféry. Podporují zájem dětí o prostředí, v kterém vyrůstají a lidí, které v něm potkávají.

6.3 Skupiny osobnostního rozvoje

Využíváme nabídku sociální služby doprovázení a Kurzů přípravy na samostatný život pořádaný Centrem Dona Bosca v Pardubicích

Vybrané děti navštěvují skupinku osobnostního rozvoje v Centru J. J. Pestalozziho v Chrudimi a využívají nabídku víkendových pobytů pořádaných tímto Centrem. Pro rozvoj sociálních dovedností se dopravují na skupinová setkání sami veřejnou dopravou.

6.4 Muzikoterapie

Pravidelnou muzikoterapii zajišťujeme dětem externími i vlastními vyškolenými pracovníky. Využití muzikoterapie je prostředkem v sebepoznání dětí, v nácviku komunikačních dovedností, zklidnění a soustředění, celkovému uvolnění a snížení neurotických projevů dětí. Děti muzikoterapii nejen pasivně přijímají, ale aktivně se jí účastní. Prvky muzikoterapie jsou zařazovány také do vystoupení a koncertů pro veřejnost.

6.5 Hiporehabilitace

Hiporehabilitace probíhá ve VLO, účastní se jí děti z obou pracovišť. Využíváme vlastní koně, ustájené ve stájích v zámeckém parku. Terapii provádíme buď individuální, nebo skupinovou formou. Vždy je však poskytován individuální přístup k dítěti. Děti se učí pracovat ve stáji, provádíme voltiž, individuální i skupinové procházky na koni a rozmanité hry.

6.6 Canisterapie

Spolupracujeme se sdružením Pohled, které poskytuje canisterapii 1 × za 14 dní v DDŠ Chrudim a VLO Přestavky nebo v místě jejich sídla v Bílku. Canisterapie může být

zajišťována i našimi vlastními canisterapeutickými týmy. Během péče o psa a společných procházek se zaměřujeme na hrubou i jemnou motoriku, řečové schopnosti, podporu spolupráce s dětmi i dospělými, snižování agresivity, komunikace s dospělým přes psa atd.

Při individuální intervenci dochází k vytvoření bližšího vztahu mezi dítětem a terapeutem a díky tomu lze citlivě otevřít i pro dítě náročná osobní témata.

7 Platnost a schválení vzdělávacího programu

Oblasti uvedené v dokumentu budou rozvíjeny v Ročním plánu zařízení pro daný školní rok a týdenních výchovně vzdělávacích plánech rodinných skupin.

Tímto se ruší vzdělávací program ze dne 20. ledna 2014.

S tímto vzdělávacím programem byli seznámeni všichni pracovníci DDŠ Chrudim na pedagogické poradě dne 25. srpna 2016.

Tento dokument nabývá účinnosti dne 1. září 2016.

PhDr. Lenka Kábelová
ředitelka DDŠ, SVP a ZŠ Chrudim

8 PŘÍLOHY

8.1 Týdenní výchovně vzdělávací plán – Konkrétní výchovné cíle k rozvíjení kompetencí u dětí

Sociální dovednosti	✓ rozvíjet u dětí zájem o společenský život ✓ vést k národní hrdosti ✓ vést k empatii ✓ formovat společenské a sociální cítění ✓ rozvíjet sebehodnocení, sebereflexi, sebe-motivaci ✓ vést děti k úctě k rodičům a prarodičům, starým a handicapovaným lidem
Vzdělávání	✓ rozvíjet samostatnost v přípravě na vyučování, ✓ rozvíjet efektivní způsoby učení se (návyk se pravidelně učit) ✓ získávat nové poznatky a informace z různých zdrojů ✓ získávat vztah k celoživotnímu vzdělávání ✓ rozvoj volných vlastností, umění překonávat překážky ✓ podpora a rozvoj čtenářské gramotnosti dětí ✓ vést děti k pravidelnému a soustavnému plnění školních povinností
Příprava na samostatný život	✓ rozšiřovat pracovní-technickou zručnost dětí ✓ rozvíjet motoriku ✓ poznávat netradiční materiály a schopnost využívat jich při práci ✓ dodržovat bezpečnostní a hygienická pravidla při práci ✓ rozvíjet technické myšlení, představivost, zájmy, kreativitu ✓ vést k uvědomování, chápání techniky v životě člověka ✓ vést děti k zodpovědnosti za vykonanou práci ✓ rozvíjet spolupráci dětí v pracovním týmu
Sportovní činnosti	✓ naučit děti odpočívat, relaxovat ✓ regenerovat pomocí pohybu ✓ být na čerstvém vzduchu ✓ rozvíjet pohybové aktivity sportovního rázu ✓ pochopit škodlivost kouření, požívání alkoholu a drog ✓ vést děti k zdravému životnímu stylu ✓ umět poskytnout nebo zavolat pomoc ✓ rozvíjet sportovní talent
Tvůrčí činnosti	✓ naučit děti vnímat umění ✓ rozvíjet talent a individuální schopnosti ✓ podílet se na přípravě kulturních akcí ✓ vést děti k estetice životního prostředí
Terapeutická a rehabilitační oblast	✓ naučit děti pracovat s vlastními pocity, emocemi, tělem

Dětský domov se školou, středisko výchovné péče
a základní škola, Chrudim, Čáslavská 624

8.2 Formulář pro týdenní výchovně vzdělávací plán

Týdenní plán od do			skupina		
oblast	konkrétní cíl	téma, činnost	splněno/nesplněno (důvod)	datum	zodpovídá
Sociální dovednosti					
Vzdělávání					
Příprava na samostatný život					
Sportovní činnosti					
Tvůrčí činnosti					
Terapeutická a rehabilitační oblast					

Plán vyhotovili:

Plán schválen: